

ความเป็นมาของปัญหา

"การที่องค์การหรือสถาบันต่าง ๆ จะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดีได้นั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากความรู้ ความสามารถ ภาวะผู้นำ และกระบวนการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญ ในระบบการศึกษาที่เช่นกัน กอปรกับระบบบริหารการศึกษาของไทยเป็นระบบราชการ ซึ่งมีลักษณะการบริหารงานแบบรวมอำนาจ" (ชวนชม ชินะตังกูร 2524 : 150) การบริหารงานส่วนใหญ่ที่เป็นทางการ นั้นจะยึดถือสถาบันและกฎข้อบังคับเป็นเกณฑ์ ขาดการยืดหยุ่นในบางโอกาส และในทางปฏิบัติ จะยึดถือตัวบุคคลที่เป็นผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของระบบราชการ ดังนั้นการดำเนินงานทางการศึกษาจึงต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน ด้วยเหตุนี้กระบวนการของผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ในแนวความคิดของท่านผู้รู้ที่ศึกษาเรื่องกระบวนการบริหารได้แก่ ลูเธอร์ กุลลิค และลินคอล์น เออร์วิก (Luther Gulick and Lyndall Urwick) สรุปไว้ใน "Papers on the Science of Administration." "(Luther Gulick 1936 : 13) ว่ากระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 7 ประการ หรือเรียกย่อ ๆ ว่า "POSDCORB MODEL" ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดส่วนราชการหรือองค์การ (Organizing)
3. การจัดหาบุคคล (Staffing)
4. การอำนวยการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)
6. การรายงาน (Reporting)
7. การจัดหางบประมาณ (Budgeting)

จากขั้นตอน 7 ประการดังกล่าวจะเห็นว่า "การอำนวยความสะดวกซึ่งหมายรวมถึง การตัดสินใจสั่งการหรือการวินิจฉัยสั่งการด้วยนั้น" (สมพงษ์ เกษมสิน 2519 : 8) เป็นขั้นตอนของกระบวนการบริหารที่สำคัญ ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้ที่สนใจศึกษาทางการบริหารองค์การโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวของ เฮอริท เบอริท เอ ไฮมอน (Herbert A. Simon 1976 : 8) ซึ่งได้รับการยอมรับจากบรรดาผู้ที่ศึกษาการบริหารองค์การว่าเป็นบิดาแห่งทฤษฎีการตัดสินใจ ได้ให้ความสำคัญของการตัดสินใจสั่งการว่า "กระบวนการบริหาร คือ กระบวนการตัดสินใจ" จึงอาจกล่าวได้ว่า "การวินิจฉัยสั่งการ เป็นหัวใจของการบริหารและมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันในทุกระดับองค์การ" (สมปราชญ์ จอมเทศ 2517 : 26) จึงสรุปได้ว่าการปฏิบัติงานใดก็ตามที่มุ่งหวังความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจสั่งการจะต้องเป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสมและดีที่สุด ถึงอย่างไรก็ตามในการตัดสินใจสั่งการแต่ละกรณี ผู้บริหารยังต้องคำนึงถึงปัจจัยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่นอีกด้วย ประยูร พรหมพันธุ์ (2517 : 74-78) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจสั่งการไว้ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับเวลาและสถานการณ์ที่เป็นอยู่
2. ปัจจัยเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่
3. ปัจจัยเกี่ยวกับค่านิยมของสังคม
4. ปัจจัยเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามคำสั่งการ

ด้วยปัจจัยองค์ประกอบในการตัดสินใจสั่งการเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทางที่ดี ดังกล่าว ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญอยู่เสมอ เพราะปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้การปฏิบัติงานบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การได้อย่างดีด้วยทางหนึ่ง นอกจากนี้ผู้บริหารที่คำนึงถึงความสำคัญของสมาชิกผู้ร่วมงานและมีเจตนาที่มุ่งสร้าง ความร่วมแรงร่วมใจให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน แนวทางที่พึงระลึกถึงอีกประการหนึ่ง คือ การรู้จักเลือกใช้วิธีการตัดสินใจสั่งการ โดยพยายามกำหนดระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของมวลสมาชิกตามความเหมาะสมของแต่ละสถานการณ์ เพื่อให้ผลการตัดสินใจสั่งการได้เกิดการปฏิบัติด้วยความพึงพอใจและเป็นที่ยอมรับโดยคุณลักษณะ

สมัยศ นาวิการ (2525 : 151) ไท้กล่าวไว้ว่า "วิกเตอร์ เอช วรูม และฟิลลิป คับบลิว เยตตอน (Victor H. Vroom and Philip W. Yetton) ได้พัฒนาวิธีการอย่างหนึ่งขึ้นมาเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจได้ว่า "เมื่อใดหรือสถานการณ์ใดที่พวกเขาจะให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง" จากเหตุผลที่ประมวลไว้จึงกล่าวได้ว่าวิธีการตัดสินใจดังกล่าวนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียน เนื่องจากปัญหาและข้อขัดแย้งอันอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน จะมีส่วนสัมพันธ์กับวิธีการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารแทบทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะนอกจากการตัดสินใจสั่งการ จะเป็นเครื่องชี้หรือกำหนดทิศทางในการทำงานของบุคลากรทุกฝ่ายแล้วความเป็นไปได้ของการปฏิบัติงานอย่างราบรื่น ยั้งน่าที่จะให้บุคคลผู้ซึ่งได้รับผลจากการตัดสินใจใด ๆ ในองค์การนั้น ได้มีส่วนร่วมรับรู้นแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกันด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการตัดสินใจสั่งการที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาปฏิบัติอยู่จริงในปัจจุบันและวิธีที่ผู้บริหารคาดหวังว่าจะนำมาใช้ปฏิบัติไ้กับงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งยังประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ผู้บริหารประสบในการตัดสินใจสั่งการอีกด้วย เพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละขนาด เกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษาของโรงเรียน ตามที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวัง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละขนาด เกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษาของโรงเรียน ตามที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวัง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนแต่ละขนาด

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละขนาด เกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจสั่งการ

ในงานบริหารการศึกษาของโรงเรียน ตามที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 5
2. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้วิธีการตัดสินใจสั่งการตามแนวคิดของ วิคเตอร์ เอช วรูม และฟิลลิป คัมปลิว เยตตอน (Victor H. Vroom and Philip W. Yetton) ซึ่งเสนอไว้ 5 ลักษณะคือ

1. ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่
2. ผู้บริหารตัดสินใจด้วยตนเอง โดยหาข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ใต้บังคับบัญชา
3. ผู้บริหารอภิปรายปัญหาพร้อมกับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล แล้วพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเอง
4. ผู้บริหารอภิปรายปัญหาร่วมกับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชา แล้วพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอาจจะยอมหรือไม่ยอมให้ความเห็นของกลุ่มมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
5. ผู้บริหารประชุมอภิปรายปัญหา ประเมินทางเลือกพร้อมกับกลุ่มผู้ใต้บังคับบัญชา แล้วทำการตัดสินใจโดยใช้ความเห็นสอดคล้องกัน

ทั้งนี้ได้นำวิธีดังกล่าวไปใช้เพื่อตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษา 5 ประเภท ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน อาคาร-สถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอให้ความหมายของคำบางคำ ไว้ดังนี้

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตการศึกษา 5

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 1,500 คนขึ้นไป

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 501-1,500 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 500 คน

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว

เขตการศึกษา 5 หมายถึง เขตการศึกษาที่ประกอบด้วยจังหวัด 6 จังหวัดคือ ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และสมุทรสงคราม

การตัดสินใจสั่งการ หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติซึ่งมีอยู่หลายทาง และสั่งการให้มีการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

วิธีการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง แบบของการตัดสินใจสั่งการที่ใช้ในงานบริหารการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้แบบการตัดสินใจของตามแนวคิดของ วิคเตอร์ เอช วรูม และฟิลลิป คัมบลิว เยตตอน (Victor H. Vroom and Philip W. Yetton)

งานบริหารการศึกษา หมายถึง งานหลัก 5 ประเภทของผู้บริหารที่ใช้ในการบริหารโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ที่จะเลือกใช้วิธีการตัดสินใจสั่งการให้เหมาะสมกับงานบริหารโรงเรียนแต่ละประเภทยิ่งขึ้น
2. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศ ในการวางแผนบริหารโรงเรียน

3. เอื้อประโยชน์สำหรับกรมสามัญศึกษา ที่จะนำไปใช้พัฒนาผู้บริหารโรงเรียน หรือเป็นแนวทางในการจัดประชุม อบรม ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนในโอกาสต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียน สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 จำนวน 110 คนโดยไม่มี การสุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ 26 คน ขนาดกลาง 29 คน และขนาดเล็ก 55 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยใช้สอบถามประชากรทั้งหมด แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจสั่งการในงานบริหาร การศึกษาทั้ง 5 ประเภท ตามที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวัง มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ผู้บริหารประสบในการตัดสินใจ สั่งการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

3. การสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย พิจารณา ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ สั่งการ รวมทั้งศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการ สร้างแบบสอบถาม

3.2 เขียนข้อกระทง (Item) ของแบบสอบถามจากผลของการศึกษาในข้อ

3.1

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษาหารืออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) เพื่อให้ข้อกระทงมีความแม่นยำในการวัด ดำเนินการปรับปรุงข้อกระทงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อความสมบูรณ์ถูกต้อง นำแบบสอบถามดังกล่าวเสนอมหาวิทยาลัยที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับเสนอแนะ

3.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะศึกษาจริง โดยกำหนดโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1 สำหรับใช้ในการทดลอง เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ถ้าค่าความเที่ยงที่ได้ต่ำกว่า ก็จะนำมาปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมต่อไป

4. วิธีการรวบรวมข้อมูล ดำเนินการส่งและรับด้วยตนเองและทางไปรษณีย์
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์

ดังนี้

5.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน นำมาแจกแจงความถี่แล้วหาการอยละเป็นรายข้อแต่ละขนาดของโรงเรียน เสนอข้อมูลเป็นตารางบรรยายประกอบ

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษา 5 ประเภท ตามที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวัง หากการอยละเป็นรายข้อรายประเภทของงานแต่ละขนาดของโรงเรียน เสนอข้อมูลเป็นตารางบรรยายประกอบ

5.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของวิธีการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษา 5 ประเภท ของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละขนาดตามที่ปฏิบัติจริงและตามความคาดหวัง ดำเนินการเปรียบเทียบโดยการทดสอบ ไค-สแควร์ (Chi-square test)

5.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ผู้บริหารประสบในการตัดสินใจสั่งการ หากค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เป็นรายข้อแต่ละขนาดของโรงเรียน เสนอข้อมูลเป็นตารางบรรยายประกอบ

ลำดับชั้นของการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสั่งการ และงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 3 เสนอกระบวนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย กลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เสนอการวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลของการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย